

РЕЗИДЕНЦИЈАЛНЕ УСТАНОВЕ У ДРУШТВУ НЕОДГОВОРНОСТИ – АКТУЕЛНА ПИТАЊА ИНСПЕКЦИЈСКОГ И СТРУЧНОГ НАДЗОРА

МАРКО МИЛЕНКОВИЋ*

Здравствена заштита особа са менталним тешкоћама већ дуже време се налази у фокусу стручне јавности уз раширене оцене о незадовољавајућем нивоу заштите људских права у овој области, нарочито у резиденцијалним и психијатријским установама. Остваривање ове заштите и пружање услуга представља изазов и у значајно развијенијим економијама са стабилном владавином права и институцијама. У домаћем контексту, након вишедеценијског урушавања система социјалне и здравствене заштите, као и раширене стигматизације особа за менталним потешкоћама, уочавају се бројни изазови у пракси. Важан гарант остваривања стандарда у свакој области, а нарочито у пружању заштите вулнерабилним групама, представља развијен и независан систем надзора над радом установа и запослених. Овај надзор се обавља првенствено од стране надлежних државних органа као инспекцијски и стручни, али нужно мора бити компетиран контролом од стране независних тела за заштиту људских права, међународних организација и цивилног сектора.

У раду се анализирају резултати квалитативног истраживања спроведеног са запосленима у психијатријским и институцијама социјалне заштите у шест центара у Србији на тему поштовања стандарда људских права у пружању услуга. Посебно се испитују редовност, поводи за обављање и садржај надзора, као и да ли процес надзора резултира променама у раду и на који начин. Посебна пажња се посвећује изгледима унапређења заштите људских права и побољшава ових услуга у контексту политике штедње, урушавања јавних услуга и снижавања нивоа професионалне и других облика одговорности у свим сегментима друштва.

Кључне речи: инспекцијски надзор, стручни надзор, стандарди људских права, услуге социјалне заштите, услуге здравствене заштите.

* **Научни сарадник**, Центар за правна истраживања, Институт друштвених наука